

נסיעה מטרידה

ריבוי תלוונות של נוסעים חרדים על יחס פוגעני ואלימים מצד נהגי אוטובוס ערבים מעלה תהייה אם מדובר בתופעה לאומנית

עו"ד חיים בלייכר, חוננו (מימין): "היו תכנים שעלו לטיקטוק כדי להשפיל יהודים. יש מי שמכירים את המנטליות של הנוסע החרדי ומנצלים את זה. אלה מקרים מובהקים של אנטישמיות"

▲ תחבורה ציבורית בבית שמש אילוסטרציה, למעלה אין קשר לתוכן

צילום: עמוות חוננו

18

לדבריו, הנהג עצמו במשך פעמים שלא כתחנת הרגילות, בטענה שהוא "רעב ורוצה לאכול", אבל כשב' עצמו ביקש לרדת בטענה ששכח חפצים, הנהג סירב: "הוא אמר לי שאסור, שצריך אישור. הוא גם לא עצר בשום תחנת ריענון". בהמשך הדרך, מספר הנהג, הנהג התחיל לדבר על כך שהוא רוצה לנסוע לאום אל'פחם, "ויש לו שם חברים שהוא רוצה שאני אפגוש. פחותי מאוד. בטח". ב' מתקשה להתבטא כשהוא מתאר את הנהג ויביר איתו "כל מיני שטויות", כשהוא מכון לאמירות נטות ומיניות, וגם היצע "להעלות חברות שלו לאוטובוס". הנהג רצה לעשות לו כל מיני דברים לא יפים, מחפש האב את המילים. "אני מרבר על דברים ממש לא צנועים". ברגעים הללו קשה לדובב את הנהג. ב' נסגר וניכר שהחוויה שעבר ממשיכה לדרוף אותו, כשאביו מתערב, מעורר אותו בידיים ומנסה לחזק. האב עצמו משתמש בטלפון כדי להימלט מן המצב, לבן אין טלפון כלל והוא לא חשף לטכנולוגיה, מה שמנע אפשרות לתעד את הנהג הפוגע וגם הקשה על יצירת קשר עם גורמי החוק והאכיפה. וכשבנו שוקם, האב מוסף ומספר שהנהג ניסה לחטט בתוכו של בנו וגם להראות לו תמונות לא צנועות, אבל הנהג סירב. בסופו של דבר, הנהג הודיע את הנהג בנקודה שמרוקת יותר מקילומטר מתנתה מסודרת, ומשם צעד ב' בדגל. "הגעתי למירון רק ב'13:00 בערך", מספר ב', "והתקשרתי לאבא מטלפון של מישור כדי להגיד לו שהיו לי ניסים". אביו מאשר: "הוא התקשר מיר לאחד שירד מהאוטובוס ואמר לי שכל הנסיעה הוא פחד וצנען ושצריך

אליהו גליל

צילום: יוסי אלוני

לב, נעה חרדי כבן 17, בן לקהילה חסידית מסורתית ביותר, לא קל לספר על האירוע הזה. ההחלטה להתגבר ולגשת עם אביו לתחנת המטרה ולהתלונן נמלה בליבו אחרי ששכנע בחשיבות הדבר. ב' שטח בפני החוקרים את מה שחווה במסכת של הפחיתות והטרדה מינית מצידו של נהג האוטובוס שנסע בו. שלושה ימים חלפו עד שהגיעה התודעה התיק נסגר בשל העדר "תשתית ראייתית". זה קרה בתחילת אוגוסט האחרון, בשבוע הראשון של ימי "בין הזמנים". בשעה 9:52 - ועוד מעט נראה שלשעה יש שיבות - עלה ב' על קו 887 הפועל בשירות חברת "נתיב אקספרס" בדרכו מבית שמש לקבר רשב"י שבמירון. מדובר במסלול מוביל, שב' כבר נסע בו פעמים רבות קודם לכן, לעיתים לבדו, לעיתים עם בני משפחה או עם חברים. "כשעליתי לאוטובוס", הוא מספר, "ראיתי שאני לבד. הנהג, שהיה ערבי, התחיל לנסוע ובמקום לעצור בתחנה הבאה הוא דילג עליה. אחר כך הוא רילג על עוד תחנה ועל עוד תחנה. שאלתי אותו מה קרה ולמה הוא לא עצר, והוא אמר שהוא רק צריך להגיע לתחנה שבסוף. לא הבנתי למה הוא מתכוון. בדרך היו אנשים לעלות ער חברים שלי, אבל הוא לא עצר לאף אחד".

makor-rishon#efraims10@gmail.com

אני רוצה, לפני משורת הדין, הם ייתנו 1,500 שקל – ושנסתוק".
 מאז המקרה מסרב ב' לנסוע לבדו, גם לא ללימודים. "אני נוסע רק עם מישו מבוגר. כשאני לבד רוצה להג ערבי – אני מפחד". "הוא חזק נפשות, ברוך השם", אמר לי האב אחר כך, "אבל הוא עדין וקשה לו לדבר. יש לו קשיי תקשורת, והאחר מה שהיה – הכול נהיה מסובך יותר. "אנחנו גרים בקהילה חרדית", מוסיף האב, "לא כל כך מקובל אצלנו ללכת לערבי דין וכדומה. לא ידעתי מה לעשות אחרי שסגרו את התיק, מי אני שאני למשטרה לפתוח תיק מחדש". רק לאחר פניות חוזרות לעסקנים בקהילה, הגיע האב לבסוף לעמותת חוננו, ואנשי העמדה הגישו ערר על סגירת התיק.

הסדר טיעון מקל

אף אם פרטי האירוע הזה עדיין לא ברורים עד תום, הוא מצטרף לשרה של ערודות ותלונות שהגישו בשנים האחרונות נוסעים חרדים נגד נהגים ערבים בסענה שאלה מתגלים להם. עו"ד חיים בלייכר מעמותת חוננו מדבר על תופעה.

לדבריו, בעמדתה מתקבלות תלונות רבות, בעיקר של תושבי ירושלים, בנייברק ויריבוים חרדים אחרים, על אלימות מצד נהגי אוטובוסים ערבים. חלק מהתלונות גם בשלילי לכדי כתבי אישום. במקרה אחד תועד נהג ערבי מכה באכזריות נוסע חרדי באוטובוס שהיה בדרך לבניברק. לפי כתב האישום, הנהג תקף את המתלונן בכך "שורק לעברו... כוס קפה שאותה אחז בידו... התקדם לכיוון המתלונן אשר ישב בכיסא ואמר למתלונן כי אם לא יבקש סליחה מאללה, הוא לא קם מהכיסא". בהמשך, הנהג "הכה מספר מכות אגרופו בפניו ובגופו של המתלונן, חנק אותו והכניס אצבעות לעיניו", וגרם לו הבלה של ממש. הנהג הודה בתקיפה, ובחסר טיעון נגדו עליו ארבעה חצי חרשי שירות כלבר בשל "נסיבות אישיות מורכבות". כעת נבחנת תביעה ארוחת נגדו.

מקרה נוסף שהסתיים לאחורונה בהסדר טיעון התרחש בזמן נמצע "שומר החומות": נהג ערבי אמר לנוסע חרדי "אם אני נמצא בעיר העתיקה (של ירושלים, א"ג), ופוגש אותך, מה אני עושה לך? (... לא מכות, (אלא) מכות מכות". לאחר מכן הכריח הנהג את הנוסע לומר בפני מצלמה שהוא "אוהב פלסטינים ושונא יהודים". על הנהג, שהואשם ב"אימים ממניע גזעני", נגדו שלושה חרשי מאסר על תנאי, עבודות שירות וקנס כספי.

במקרה אחר, נהג אוטובוס ערבי שאחיו הקטין הורשע בפעילות טרור העלה פוסטים של תמיכה בשהודים. נהג אחר, שאחיו הוא המחבל שיצא את אלוו קיי הי"ד בעיר העתיקה בירושלים, שיח פוסטים של תמיכה באחיו. בסופו שארע לאחורונה, שני נהגי אוטובוס ערבים תושבי הגליל שיבחו את פיגוע הריי שהיה בצומת רמת – שנרצחו בו שישה אזרחים ונפצעו 11 – ונעצרו לחקירה. הפרקליטות סגרה את התיק כנגדם.

בלייכר מתאר אירוע חריג במיוחד שהתרחש סמוך למודיעין-עילית, כשהנהג ערבי עצר את האוטובוס, שהיה מלא נוסעים חרדים, טען שיש לו אקרה ודרש מהם להרים ידיים בזמן שהוא מצלם אותם. כשהגיע נירית – כך נטען – הסתפק המשטרה בחרימת אקרה עצצוע שאותו בכליו של הנהג, ואפשרה לו להמשיך בדרך.

"היו מקרים שתכננו כאלה עלו לטיקטוק כדי להגחך ולהשפיל יהודים", טוען בלייכר. "יש מי שמכירים את המנטליות של הנוסע החרדי ומנצלים את זה. אחר כך הם אומרים שזה היה בחצוק, אבל אלו מקרים מובהקים של אנטישמיות. הסיפור הססציפי ממודיעין-עילית לא הגיע למיצוי כי אף שפנו אצלנו נוסעים, בסופו של דבר הם לא רצו להגיש תלונה".

גם יעקב וידר, חבר מועצת העיר בניברק וי"ד סיעת הליכוד בעיר, סבור שהפניות הרבות שהוא מקבל מתושבי עירו מצביעות על תופעה רחבה של יחס בעייתי כלפי נוסעים חרדים, בעיקר בקוים בין-עירוניים ומצד נהגים ערבים. "בכל שבוע מגיעות אליי תלונות כאלו", הוא אמר, "נוסעים מספרים לי על התנהגות מופקרת של

ב', הוטרד בנסיעה למירון: "ניסיתי לשכוח את הפנים של הנהג, אבל כל מי שהיה עובר סיוט כזה לא היה שוכח. אני לא רוצה שיפגע בעוד נערים. אבל היחס של המשטרה לא רציני"

נהגים, על זלזול, על אי-עצירה בתחנות, על יחס לא נעים ולא מכבד. אני לא אומר שכל הנהגים הערבים כאלו, אבל נראה שיש פה בעיה. חלק מהנהגים הם צעירים, חלקם ממזרח ירושלים, ולא מופרך שהתנהגות שלהם מגיעה ממניע לאומני. אנשים לא מתלוננים סתם".

"יש גם תלונות הפוכות"

"אנחנו מנגים כל הטרדה או פעולה לא ראויה, הן מצד הנהגים והן מצד נוסעים", אמר ישראל גנון, יו"ר ארגון הנהגים מבית ההסתדרות האומית, "אבל לפני שממרידים להאשים נהג, צריך לברוק את העובדות. לצערי, יש לא מעט טענות סרק שגולדות מתוך המתחיות שיש בין נהגים לנוסעים".

"מדי יום נוסעים בתחבורה הציבורית מיליוני נוסעים וחובל עובר בשלום. רוב הנוסעים הנהגים מתנהגים כראוי, אבל יש גם נהגים בודדים שלא מתאימים לתחבורה הציבורית. כיום יש כ-20 אלף נהגי תחבורה ציבורית בישראל, ומתוכם יש לכל היותר כ-3000 עד 600 נהגים שלא צריכים להיות על הכביש, הן מבחינה תעבורתית והן מבחינה היחס לנוסע. אבל במציאות של היום, כשכרטיס 5,000 נהגים במעך כלו, הם נשארים על הכביש".

לשאלה אם מניע לאומני הוא שעומד ברקע החיכוכים בין נהגים לנוסעים, גנון עונה בהירות: "יש גם תלונות הפוכות. יש ארגונים שטוענים שדווקא נוסעים הם שפוגעים בנהגים ערבים על רקע לאומני. בפועל, מה שאנחנו רואים הוא שיש מטרוד על מערך התחבורה הציבורית ושיש עלייה בפגיעות בנהגים ובאוטובוסים. לפעמים התוקפים בכלל לא יודעים את זהות הנהג – הוא יכול להיות מוסלמי, בדואי, דרוזי או יהודי שיועד לתת שירות מצוין לנוסעים – ועדיין הוא הופך לשק החכמות וסופג אלימות. יש מקרים שבהם זה אולי על רקע לאומני, אבל יש גם הרבה מקרים שלא. אסור לקפיץ למסקנות".

מחברת נתיב אקספרס, שארית לקו 887 שהעני ב' נסע בו באמצעות מפעיל חיצוני, לא נמסרה תגובה. ממשטרת ישראל נמסר: "לאחר בחינת התלונה ובתאם לתשתית הראייתית, תיק החקירה נסגר. בימים אלו הוגש ערר על ההחלטה, וזו תיבחן על ידי הגורמים המקצועיים האמורים על כך".

ממשד התחבורה והרשות הארצית לתחבורה ציבורית נמסר: "אנחנו פועלים כל העת לשיפור וייעול מערך התחבורה הציבורית בכל רחבי הארץ. הרשות פועלת מול המפעיל כדי לוודא כי הוא וקבלני המשנה עומדים בכל הקריטריונים הנדרשים למתן שירות נאות לציבור הנוסעים. הרשות הארצית לתחבורה ציבורית מצבעת בקרה שוטפת, ובכלל זה גם בקרה סמויה, שבה בקרים מרמים נוסעים ובחננים את מהלך הנסיעה בפועל. כאשר מתגלים מקרים של אי-עמידה בתנאי השירות (גם באוטובוסים של קבלני משנה) הרשות מועלת את החריגות בפני המפעיל הרלוונטי, ופותחת בהליך מנהלי שעלול להוביל לשינוי בהחלטת פיצויים מוסכמים".

יעקב וידר
צילום: יוסי זלינג

ישראל גנון
צילום: נורית שוקר עבור ארגון הנהגים